

List izhaja vsakih štirinajst dni
Uredništvo in uprava:
Trst, Ul. Capitolina 3 - telef. 44-046, 44-047
Dopisništvo za goriško pokrajino:
Gorica - Ul. XXIV maggio 18, telef. 24-36
Celoletna naročnina 1000 lir, polletna 550
lir. - Poštni tekoči račun: «Delo» - Via Ca-
pitolina 3 - Trieste 11/7000.

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Srečno
novo leto
1968

Obnovljena izdaja - Leto XIX. - Štev. 22 (710)

TRST - 22. decembra 1967

Posamezna številka 40 lir

Spedis. in abb-
post. Gruppo II

Razprava o proračunu in obračunu v deželnem svetu

Pristopiti je treba k reševanju problemov ki naj omogočijo enakopravnost Slovencev

V torek, 19. t.m. se je po 15 dne-
vih zaključila splošna razprava o
deželnem proračunu za leto 1968 in
o obračunu za leto 1966. Komunistič-
na skupina je predložila manjšinsko
poročilo o proračunu (poročevalec
Bosari) in prav tako manjšinsko
poročilo o obračunu (poročevalec
Šiškočič). V razpravo so, poleg po-
ročevalcev, posegli vsi ostali sveto-
valci KPI: Pellegrini, Bacicchi, Cuf-
faro, Calabria, Bergomas, Moschio-
ni, Coghetto, Jarc in De Caneva.
Komunistična skupina je ob koncu
splošne razprave predložila 17 resolu-
cij o najvažnejših problemih de-
žele, med temi tudi štiri resolucije
o neresenih vprašanjih slovenske na-
rodne manjšine.

V svojem poročilu o obračunu je
svetovalec Šiškočič, izhajajoč iz dej-
stva, da so slovenske organizacije
in ustanove prejele v treh in pol
letih delovanja dežele le približno
47 in pol milijona lir podpor, pod-
črtal, kakšno stališče sta tako sre-
dinsko-levičarska deželna vlada kot
večina zavzeli v odnosu na sloven-
sko narodno manjšino, ki ima vsa
svoja načelna in praktična vpraša-
nja še vedno neresena. Tu pa tam
se slišijo s strani predstavnikov vla-
de in večine nekateri izrazi dobre
volje, a vse to ni obrodilo nobenega
trajnega in konkretnega sadu. Kon-
kretna dejstva govore o tem, da mo-
ramo gledati na delovanje dežele
tudi v odnosu do narodne manjšine
prav na podlagi realizacij ne pa na
podlagi dobronamernih izjav. Ta
konkretna dejstva pa nas prepriča-
jejo, da so se te dobronamerne iz-
jave «uresničile» preko dejstva, da
so slovenske ustanove in organiza-
cije prejele do 1. novembra 1967 le
približno 47.500.000 lir, medtem ko
so sorodne italijanske organizacije
dobile na stotine, če že ne milijarde
lir podpor v okviru pristranskega za-
kona št. 23 iz leta 1967, ki daje de-
želni vladi popolnoma proste roke
v izdajanju prispevkov in podpor.
Urad za manjšinska vprašanja, ki
je bil ustanovljen na pobudo predlo-
žene komunistične resolucije, ne de-
la; vse resolucije, ki so bile prej-
šnja leta sprejete s strani vlade kot
priporočila za rešitev nekaterih kon-
kretnih vprašanj slovenske manjši-
ne niso bile uresničene, predlog za
vsedrjavni zakon, ki je bil izglaso-
van v zvezi s kaznovanjem ščuva-
nja na narodnostno mržnjo, leži v
senatu in bo propadel z razpustom
parlamenta, saj se bližajo parlame-
tarne volitve. Slovenska narodna
manjšina zahteva, da se ta odnos
spremeni in da večina pristopi k
reševanju tistih načelnih in praktič-
nih problemov, ki naj omogočijo
popolno formalno in vsakodnevno
enakopravnost Slovencev.

V razpravo, kot je bilo omenjeno,
je posegel tudi tov. Jarc, ki je v
glavni deljal:

Skupina KPI je nešteto krat in-
tervenirala v zvezi z neresenimi
vprašanji manjšine z resnimi govo-
ri, pri čemer je z velikim čutom
odgovornosti dajala stvarne predlo-
ge. Skušali smo v dialektičnem odno-
su med večino in opozicijo ustvar-
jati in ne rušiti ter smotljivo
tudi v tem vprašanju predlagati re-

šitve, da bi našli izhod. Nihče nas ne
more dolžiti, da smo uganjali samo
«viktimizem», kakor tudi ni moč re-
či, da smo samo opozarjali na dolo-
čen položaj, ne da bi predlagali re-
šitve vprašanj slovenske skupnosti.
Slovensko prebivalstvo je pozdra-
vilo z navdušenjem ustanovitev av-
tonomne dežele, ker je upravičeno
pričakovalo, da bo nova ustanova
reševala in rešila številna vpraša-
nja, ki jih ni hotela rešiti vlada.

Jarc je zatem dejal, da je pome-
nila ustanovitev dežele poraz reak-
cionarnih in nazadnjaških sil, ki so
ji nasprotovali. Te sile so bile pre-
magane najprej z ustanovitvijo re-
publike, katere uresničenju je mno-
go prispevalo tudi slovensko pre-
bivalstvo. Žal pa je ostalo mno-
go ustavnih določb mrtva črka. Na-
ši deželi je bil priznan poseben
statut, ker živi v njej slovenska
narodna manjšina. Komunisti so
večkrat zahtevali, naj dežela spre-
jema zakone tudi za uresničanje
člena 3 statuta, to je glede vpra-
šanj slovenske manjšine. Obramba
slovenskih pravic pomeni namreč
hkrati tudi obrambo avtonomije.
Po znani razsodbi ustavnega sodi-
šča o deželnih pristojnostih je de-
želni odbor v tem vprašanju klonil

glavo ter se tako odrekal eni svo-
jih osnovnih pravic, to je zakono-
dajni pristojnosti za manjšinska
vprašanja. Komunisti ne zahtevajo,
naj deželni svet sprejema zakone,
ki spadajo v pristojnost države
marveč da opravlja zakonodajno de-
javnost, za kar je pristojna, na pri-
mer za probleme, navedene v
členu 4 statuta. Komunistična sku-
pina je zahtevala, da se točno do-
ločijo pristojnosti, ki jih ima de-
žela v zvezi s členi 3, 4, 5 in 6
ter s paragrafom šte. 3 člena 7,
tako da bi bile jasno določene na-
loge. Žal niso teh zahtev sprejeli.
Ostali smo le pri abstraktnem pro-
glašanju načel. Ko pa gre za to,
da se izvedejo v praksi, tedaj se
vsa stvar spremeni. Vedno se od-
bor vrača k refrenu ustavnega so-
dišča. Pri tem je Jarc navedel
razpravo o uporabi slovenščine v
spopolnitvenih strokovnih tečajih z
znanim rezultatom. Naleteli smo
na «veto» vlade in se vdali, če-
prav je šlo pri tem vprašanju pred-
vsem za razvoj kmetijskega gospo-
darstva, je dejal Jarc. Očitno je,
da smatra večina ta «veto» kot
nepremagljivo oviro, češ da je
pravne narave. V resnici ni vpra-
šanje pristojnosti pravnega, mar-

več političnega značaja, saj se jas-
no kaže težnja po krčenju avto-
nomije vseh dežel. Po drugi strani
pa obstaja v Italiji konservativna
in nazadnjaška miselnost, po kate-
ri so manjšine šibka točka in ne-
kakšno tuje, vrinjeno telo v drža-
vi, ne pa kulturna obogatitev. To
so resnični vzroki, ki povedo, za-
kaj se vprašanja slovenske manjši-
ne še niso rešila. Primanjkuje
namreč politične volje. Pri tem pa
ne obstaja le nevarnost glede reše-
vanja ali odlaganja vprašanja prav-
ic slovenske manjšine, marveč tu-
di nevarnost, da se skrajša deželne
pristojnosti in s tem njena avto-
nomija. Zato je odgovornost veči-
ne in odbora še toliko večja.

Zatem je Jarc naštel, kaj je sto-
rila dežela za manjšino. Ustanovi-
la je odsek za reševanje sloven-
skih vprašanj, dala je nekaj pri-
spevkov nekaterim slovenskim u-
stanovam ter izglasovala zakonski
predlog parlamentu za kazensko
preganjanje oseb, ki žalijo pripad-
nike manjšine. Sprejela je tudi ne-
kaj resolucij kot priporočila, jih
pa ni uresničila. Jarc je tudi ome-
nil neresena vprašanja slovenske
manjšine v Beneški Sloveniji ter
(Nadaljevanje na 4. strani)

Prebivalci naše dežele hočejo mir in prijateljstvo med narodi!

Furlanija - Julijska krajina se
vedno bolj spreminja v področje
vojaških utrd, v pravcato bojno
področje. Vojaške služnosti, ki
torej gospodarstvo dežele, se
čedalje večajo in množe se voja-
ški manevri, pri katerih se poslu-
žujejo tudi uničujočih sredstev
kot je npr. napalm. Tuje vojaške
baze, kot je npr. baza v Avianu,
razpolagajo z raketnimi izstrelki
z atomsko konico. Vojaška baza
v Avianu je vključena v verigo
ameriških baz, ki služijo agresiji
proti Vietnamu. Zaradi ovir voja-
škega značaja se v deželi zmanj-
šuje tudi možnost gradnje pro-
tosinhrotrona, to je tiste iniciati-
ve, ki bi, ako bi bila uresničena,
pomenila pomemben doprinos k
razvoju, saj bi omogočila, da
bi našlo zaposlitev krog 20.000
oseb.

Vojaške služnosti siliijo kmete,
da zapuščajo zemljo, pospešujejo
izseljevanje prebivalstva s hribo-
vitih področij. Zaradi politike, ki
je ustvarila najprej hladno vojno
in kasneje razdelitev Evrope ter
podreditev atlantskemu paktu
NATO, je bilo v zadnjih letih če-
dalje bolj potisnjeno v stran tu-
di tržaško pristanišče, prišlo je do
nazadovanja prometa v njem in
do zmanjšanja njegove naravne
vloge.

Predstavniki Italije, nevtralnih
in socialističnih držav vzhodne
Evrope so na nedavnih mednarod-

nih srečanjih, ki so bila v naši
deželi, podčrtali ne le potrebo
temveč tudi možnost širokega raz-
voja izmenjav in funkcije, ki pri-
pada Furlaniji - Julijski krajini
kot deželi-mostu.

Spričo tega se v javnem
mnenju, v vrstah gospodarstven-
ikov in med mladino vedno bolj
uveljavlja zavest o neposredni
povezavi, ki obstaja med zaosta-
lim gospodarskim položajem in
nazadovanjem (proti čemur se
prav v teh dneh borijo delavci, štud-
enti in ljudske množice) ter
zunanjo politiko, ki v vedno večji
meri spreminja Furlanijo - Julij-
sko krajino v instrument tujih
strateških načrtov, izpostavlja de-
želo procesu degradacije in resni
nevarnosti za samo varnost pre-
bivalstva dežele.

Izraz te zavesti je zahteva po
nadaljevanju enotnih akcij proti
vojaškim služnostim in za gospo-
darski razvoj. Tudi usmeritve in
zaskrbljenost, ki se kaže med
socialisti in katoliki zaradi posled-
ic atlantizma ter politike voja-
ških blokov, kakor tudi gibanje
solidarnosti z grškim ljudstvom,
ki se bori proti fašističnemu reži-
mu polkovnikov, so izraz te za-
vesti.

Nasproti vsemu temu se vlad-
na politika še dalje razvija v
smeri podrejanja atlantskemu
paktu in NATO, kar je med dru-
gim potrdilo tudi nedavno zase-

danje atlantskega sveta v Bruslju,
na katerem so bili srejetni novi
ukrepi za krepitev atlantskih
vojaških sil.

Deželni komite KPI je osvojil
apel III. konference komunistov
Furlanije - Julijske krajine ter
sklenil, da sproži veliko kampanjo,
ki naj mobilizira vso javnost. De-
želni komite se obrača na vse de-
lovne sloje, na demokratične po-
litične sile v deželi, naj podpro-
notno gibanju za mir, za preneha-
nje bombardiranja Vietnama, za
konec ameriške agresije, za vzpo-
stavev miru na Srednjem vzhodu,
za svobodo grškega ljudstva;
za ukinitve vojaške baze v Avia-
nu in drugih tujih vojaških baz;
za izstop Italije iz NATO ter za
pristopitev k aktivni politiki Ita-
lije, ki naj teži po odpravi voja-
ških blokov in ločitev, ki so jih
ta bloki povzročili. Komunisti
zahtevajo uvedbo sistema evrop-
ske varnosti, v okviru katerega,
naj postane Jadransko morje,
morje miru, Furlanija - Julijska
krajina, pa naj po odstranitvi
vojaških ovir pri gospodarskem
in družbenem razvoju postane
pravi most miru med narodi.

Deželni komite KPI bo, dal po-
budo za veliko ljudsko manife-
stacijo, na kateri bodo delavci,
mladina in žene mest in pode-
želja potrdili voljo miru, prija-
telstva in sodelovanja med na-
rodi.

Ob zaključku leta

Leto 1967 gre h koncu. Ne moremo
trditi, da je bilo to leto ugodno.
Vojna v Vietnamu, ki grozi, da
bo zajela širši obseg; vojna na
Srednjem vzhodu, ki se je sicer
hitro končala a njene posledice še
dalje trajajo ter se zaradi njih vsak
čas lahko zopet zaneti nov požar;
številni nemiri v raznih drugih
področjih, ki so občasno pretresa-
li svet; nastopi rasizma proti črn-
cem v Ameriki in Južni Afriki; vo-
jaško fašistična tiranija v Grčiji,
opogumljanje potuhnjenega nacizma
v Zahodni Nemčiji; nastopi Fran-
covich fašistov proti španskemu
ljudstvu, številni poskusi strmo-
glavljenja naprednih režimov v biv-
ših kolonialnih deželah in mnogi
drugi dogodki potrjujejo, da je bilo
leto, ki mineva, neugodno.

Nadaljevanje tekmovalnosti pri obo-
roževanju; kopicenje atomskih in
jedrskih bomb; še vedno trajajoča
blokovska razdelitev sveta, ki je
rezultat hladne vojne; nenehna kre-
pitev NATO, zlasti še na področju
Sredozemlja, nam pravi, da v letu,
ki mineva ni prišlo do napredovanja
korakov na poti k pomiritvi, miro-
ljubnemu sožitju in čvrstosti miru
v svetu.

In pri nas? Dežela, v kateri živimo
se čedalje spreminja v področje vo-
jaških služnosti; tu ima svoja opo-
rišča tudi Amerika in služijo ji pri
agresiji na Vietnam. Razdalja nič
ne pomeni! Vsa dežela je posejana
z utrdami.

In to ob mejah z nevtralnimi in
socialističnim svetom, ki nikogar
ne ograža. V videmski pokrajini je
59 občin podvrženih vojaškim služ-
nostim, površina teh občin meri
skupno 25.160 hektarov. Povrh tega
je v tej pokrajini 38 strelišč! V go-
riški pokrajini je 16 občin podvrže-
nih vojaškim služnostim, 43,65%
celotne agrarno-gozdne površine. Na
Tržaškem sta zaenkrat dve vojaški
vežbališči, znano pa je, da namera-
vajo del zgoniške občine podvreči
vojaškim služnostim (razglas obla-
sti je to potrdil!).

Tržaško gospodarstvo se nahaja v
hudi krizi. Ladjedelska industrija je
obsojena na propast, s čemer bodo
prizadeta številne kategorije delav-
cev, obrtnikov, trgovcev. Tržaško
pristanišče še vedno živetari. Re-
zultat zgrešene politike! Industrijs-
ko pristanišče, potem, ko je za-
seglo najbolj rodovitno zemljo v
okolici Trsta, Zavrčja in v Bregu,
seže po rodovitni zemlji pri Boljun-
cu in Dolini, po tisti, ki je ni zase-
gel doftovod. Pravijo, da je to
potrebno zaradi industrializacije.
Toda dejstva potrjujejo, da se je
kljub zgraditvi številnih industrijs-
kih obratov število delovne sile
občutno zmanjšalo. Tržaško gospo-
darstvo rešujejo jugoslovanski po-
trošniki.

Kaj naj kot Slovenci rečemo ob
zaključku leta 1967?

Še enkrat moramo, na žalost po-
udariti, da ni prišlo niti do pristop-
pitve k poskusom reševanja vpra-
šanj naših narodnostnih pravic, če-
ravno obstajajo ustrezni instrumen-
ti, ki bi, ako bi obstajala tudi dobra
volja pri tistih, ki nam vladajo,
lahko postali učinkoviti. Kljub na-
videznemu premiku, kljub določe-
nemu optimizmu nekaterih se v

(Nadaljevanje na 4. strani)

Občni zbor Zveze malih posestnikov

Za združitev v eni sami močni organizaciji

V nedeljo je bil v Trstu občni zbor malih posestnikov, na katerem je bilo po predsedniškem in tajniškem poročilu in po plodni razpravi, v katero so posegli številni udeleženci, izvoljeno novo vodstvo zveze. V novem vodstvu so: Dušan Kodrič, Slavko Štoka, Srečko Orel, Josip Ota, Alojz Markovič, Jože Škerjanc, Pietro Crevatin, Ivan Oblak, Ivan Marsič, Oskar Marsi, Giusto Germani, Miloš Kodrič, Kristjan Tence, Marij Grbec, Danilo Radovič, Alojz Pirč, Miro Škerlj in Anton Škerk.

Na občnem zboru so govorili tudi poslanec KPI Mario Lizzero, podpredsednik deželne zveze »Alleanza dei Contadini« Ferrante, župan iz Doline Dušan Lovriha, tajnik Kmečke zveze Lucjan Volk, Slavko Štoka, urednik »Primorskega dnevnika« pa je poslal pismo poročilo o urbanistični in kmetijski politiki občinske uprave. Občnemu zboru so prisostvovali tudi tajnik Slovensko kulturno gospodarske

zveze Bogo Samsa, deželni svetovalec KPI Antonio Moschioni, tržaški pokrajinski svetovalec Mirko Kapelj, zastopnik urada za kmetijske prispevke Gianotti; pozdravne brzojavke pa sta poslala predsednik deželnega sveta dr. Doro de Rinaldini in deželni odbornik za kmetijstvo Comelli. Zelo čudno je, da pokrajinska in tržaška občinska uprava, kakor tudi pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo niso smatrali za umestno, da bi se spomnile, da je bil v nedeljo občni zbor Zveze malih posestnikov, čeprav jim je bilo poslano zadevno vabilo. Odsotna je bila tudi tržaška radijska postaja, ki običajno ne šteti s časom, ko gre za poročanje o drugih ustanovah, ki so našim kmetom tuje. Zakaj dvojna mera?

Vprašanja, o katerih so razpravljali na občnem zboru so bila izredno zanimiva in važna ter so zajeta v resoluciji, ki jo v celoti objavljamo.

kmetijstvo naše pokrajine, organizira razstave mačkov in psov in skrajno porazne razstave cvetlic in povrtine. Takšne razstave nimajo namena pomagati našemu kmetijstvu, obratno, škodujejo mu. Namesto, da bi širile tržišče našim pridelkom, privabljajo na naše tržišče konkurenčne pridelke.

Enotnost z delavci

Kmetje so skrajno nezadovoljni tudi z dejavnostjo Kmetijskega nadzorništva, pri katerem ni slovenskih strokovnjakov in uradnikov. Kmetijsko nadzorništvo ne izvaja prave politike niti v pogledu razdeljevanja fondov, namenjenih v prid kmetijstva na Tržaškem.

»Conzorcio agrario« je tudi organizacija, ki deluje v skladu s politiko, ki je pogubonosa za naše kmetijstvo.

Ko govorimo o škodi, ki jo je fašizem prizadejal našemu življu in o povrnitvi škode, se v glavnem postavljajo problemi kulturnega in prosvetnega življenja. Zakaj naj bi zanemarjali ali celo pozabljali gospodarsko škodo, ki jo je našemu kmetu prizadejal fašizem? Našemu kmetu je treba vrniti vse, kar mu je fašizem odvzel. »Conzorcio agrario« se je razvil na ruševinah našega združnega gibanja. Najmanjša naša zahteva mora biti demokratizacija »Conzorcio agrario«. Kmetje morajo imeti možnost postati polnopravni člani te ustanove!

Vseposvobod je na dnevnem redu parola, da je treba dati zemljo neposrednemu obdelovalcu, toda pri nas se dogaja obratno, saj zemljo sistematično odjemljejo kmetu. Toda če je žalosten položaj našega kmeta, je prav tako žalosten položaj tudi delavca. Kljub temu, da so pod pretezo industrializacije odvezli kmetom vso najbolj rodovitno zemljo (poglejmo samo dolinsko občino in žaveljsko nižino!), se število zaposlenih delavcev nepristojno zmanjšuje. Kmetom so odvzeli zemljo pod pretezo javne koristi, toda vprašujemo se, ali je res javna korist to, da se industrijska cona širi na škodo kmetov in da se istočasno krči število zaposlenih delavcev?

Nujno potrebno je, da delavci in kmetje skupaj nastopijo proti onim, ki hočejo popolnoma uničiti gospodarstvo našega mesta in podeželja. Edino izhodišče je v organiziranem nastopu vseh prizadetih, skupen nastop v boju za pravice kmeta. Enotnost kmečke organizacije je problem, ki ga vsi kmetje poznajo.

Sklepna resolucija

Občni zbor Zveze malih posestnikov, ki se je sestel dne 17. decembra 1967, je na podlagi poročil in razprave sprejel naslednje sklepe:

1. Enotnost kmetov v eni sami organizaciji je nujno potrebna. O času in načinu združitve naj odločata odbora Zveze malih posestnikov in Kmečke zveze. Združitev naj se izvrši v prvi polovici prihodnjega leta.
2. Zemlja mora biti last neposrednih obdelovalcev. Kmečka lastnina mora biti zaščitena pred nenehnim razlaščenjem, ki se prepogosto izvaja na škodo kmeta in v raznarodovalne namene. V odboru ustanove za industrijsko cono morajo kmetje imeti svoje zastopnike.
3. Naj se uresniči demokratizacija kmečke bolniške blagajne in »Conzorcio agrario«.
4. Kmečka organizacija mora biti zastopana v vseh odborih in organih, ki se ukvarjajo s kmetijskimi problemi.
5. V kmetijskem nadzorništvu in v drugih državnih in deželnih uradih mora biti primerno število slovenskih strokovnjakov in uradnikov.
6. Važen činitelj v kmečkem gospodarstvu je združništvo, zato je nujno potreben razvoj združnega gibanja.
7. Vprašanja zaščite Krasa naj se ne rešujejo v škodo kmečkega gospodarstva.
8. Treba je najti pravilno in primerno rešitev za škodo, ki jo divjačina povzroča poljskim pridelkom.
9. Obstoj in še posebno razvoj kmetijstva bo možen le ob zadostni in ceneni dobavi vode za namakanje.

10. Neupravičen in nekoristen se je izkazal obstoj ustanove »Ente Rinascita Agricola«, ki je tuja našemu kmetu.

11. Škoda, ki jo je fašizem prizadel našemu kmečkemu gospodarstvu še ni bila poravnana. Naj se povrne vsa škoda, ki je bila povzročena na gospodarskem in združnem področju. Ravno tako je treba najti sredstva za povrnitev škode, ki je bila prizadeta naši skupnosti s preobširnimi in večkrat neupravičenimi razlastitvami v povojni dobi.

12. Vprašanje jurskih pravic še vedno čaka na pravilno rešitev. Rešitev tega vprašanja je nujno potrebna.

13. Vojaške služnosti in škoda, ki jo povzročajo vojaške enote, so resen in pereč problem za našega kmeta.

14. Politika finančnih prispevkov in podpor mora biti usmerjena izključno v korist delovnega kmeta. Upoštevati je treba pri tem tudi potrebe številnih kmetov, ki so na razmeroma majhnih površinah zemlje ustvarili uspešno gospodarstvo.

15. Ustanoviti je treba sklad za vzajemno pomoč prizadetim zaradi vremenskih nezd.

16. Deželna ustanova za razvoj kmetijstva mora posvetiti posebno pozornost vrednotenju kmetijstva na našem področju.

17. Nezadostne in neurejene poljske poti prepogostoma ovirajo razvoj kmetijstva in nujna je primerena rešitev tega vprašanja.

18. Odgovorne oblasti naj poskrbijo za strokovno šolanje in izobraževanje kmetov tudi v slovensčini.

Iz poročila tajnika

Iz tajniškega poročila, ki ga je na občnem zboru ZMP podal Marij Grbec, pa povzemamo naslednje:

Moje poročilo zajema samo kratak pregled delovanja Zveze malih posestnikov in sicer od zadnjega občnega zbora do danes. Pri tem se bom omejil le na naštevane najvažnejših problemov. Kot prvo naj omenim razlaščenje in njene posledice. Že od vsega začetka se je ZMP zavzemala v boju proti krivičnemu razlaščenju zemlje, predvsem proti uničevanju vrtov v škodju in na Kolonkovcu. Organizirala je tudi razne sestanke in zborovanja prizadetih obdelovalcev na Kolonkovcu, pri Sv. Ani, v škodju in Domju. Vendar pa vsi protesti niso rodili zaželenih rezultatov. Razlastitve so

oblasti nadaljevale na osnovi ukazov anglo-ameriške vojaške uprave. Edino, kar se je dalo doseči, je bilo zvišanje cen zaseženih zemljišč.

Na žalost se razlaščenje nadaljuje in v vedno večjem obsegu. V dolinski občini je v načrtu razlastitev 1.300.000 kv. metrov zemlje. Tržaški občinski svet je pred kratkim sprejel sklep, po katerem bodo razlastili še druga zemljišča pri Sv. Ani—Kolonkovcu, kjer bodo razlastili mestno pokopališče. Ustanova IACP je že obvestila lastnike zemljišč pri Sv. Ani, da bo na njihovih vrtovih gradila stanovanjske hiše. Po regulacijskem načrtu bodo razlastili tudi zemljišča v Rocolu in pri Magdaleni.

Zveza malih posestnikov je skupno s Kmečki zvezo mnogokrat nastopila pri oblasteh za zaščito koristi kmetov, stalno se ukvarja tudi z uradniškimi posli, ki bi jih kmetje sami ne zmogli.

Marij Grbec se je nato dotaknil vprašanja glede tržnice na debelo. Dejal je, da je še vedno kočljiva ureditev tržnih prostorov ter da je bil za domače pridelovalce že od vsega začetka določen prostor v sredini te tržnice, dočim imajo gosisti svoja skladišča ter nenehno odvajajo od tržnice male pridelovalce.

Izredno pereče je tudi vprašanje nevknjiženih posestev. Nad 30 odstotkov malih posestnikov na Tržaškem ni učinkovito vknjiženih na svojih posestvih.

Potem, ko je tajnik ZMP govoril o drugih aktualnih problemih je podaril: »Cilj in naloga tako Zveze malih posestnikov kot Kmečke zveze je, borba za zaščito interesov vseh kmetov ne glede na politično prepričanje, ne glede na to, ali so vpisani v tej ali oni strokovni organizaciji. Menim, da je pravi anahronizem dejstvo, da še vedno formalno obstajata dve različni organizaciji, ki delata za iste cilje in ki skupno nastopata v korist kmetov. Zato menim tudi, da je prišel čas za združitev v eni sami močni organizaciji.«

Iz poročila predsednika

Iz poročila, ki ga je na nedeljskem občnem zboru Zveze malih posestnikov podal njen predsednik Dušan Kodrič povzemamo naslednje:

Odganizacija kmetov na Tržaškem ima dolgoletne tradicije. Prvotne organizacijske oblike so imele tudi kulturno in pozneje tudi združno osnovo. Zlasti združno gibanje je bilo zelo pomembno. Kmetje so ustanavljali najrazličnejše združne organizacije, ker so v skupnem nastopu videli možnost obstoja in razvoja svojega gospodarstva. Zdržna zveza v Trstu je ob koncu preteklega in začetku sedanjega stoletja združevala 47 slovenskih in hrvaških zadrug. Vivante je v knjigi »Irredentismo Adriatico« zapisal, da je slovenska organizacija združništva prehitela italijansko za približno dvajset let. Fašizem je uničil vse te pridobitve in tudi vse gospodarske ustanove naših kmetov.

V boju proti fašizmu in pozneje v osvobodilni borbi so kmetje postali stvaritelji naše novejšje zgodovine. Zmagajo je zagotovila tesna povezava z delavskim razredom in z drugimi demokratičnimi silami. Demokratično življenje se je takoj razvilo in udeležba ljudstva se ni omejevala le na občasno poslušanje volilne pravice. Začela se je aktivna dejavnost političnih strank, strokovnih in kmečke organizacije, združnih ustanov, kulturnih in prosvetnih društev itd..

Kmetje so bili najprej organizirani v sklopu Enotnih sindikatov. Samostojna organizacija kmetov - neposrednih obdelovalcev pa je bila ustanovljena 13. marca 1949 in kmalu zatem je bila ustanovljena še Kmečka zveza. Obstoj dveh stanovskih organizacij brez bistvenih razlik je bil rezultat tedanjega političnega trenja, ki je ostro zajelo tudi naše ozemlje. Konec te križevne poti bo zapisan, ko se bosta strokovni organizaciji Zveze malih posestnikov in Kmečka zveza spopili v eni sami močni organizaciji. Naš občni zbor, naj odloča o združitvi, izvoljeni predstavniki obeh organizacij pa naj odločajo o času in načinu združitve.

V tržaški pokrajini imamo 808 družin, ki se bavijo izključno s kmetijstvom, poleg teh pa je še približno 4000 družin, ki delno črpajo svoje dohodke iz kmetijstva.

Dohodki kmeta še zdaleč niso zadovoljivi. Pri enakem vlaganju dela in kapitala so ti dohodki za polovico manjši od dohodkov pri drugih gospodarskih dejavnostih. Preenostavno je zahtevati povišek cen

kmetijskih pridelkov, da bi le-tako zvišali dohodke kmetijstva na splošno. Potrebna je temeljita preusmeritev celotne agrarne politike.

Kmetijsko gospodarstvo je vedno bolj vezano na industrijske proizvode. Kemična in mehanična industrija ter petrolejske družbe diktirajo kmetu cene, ki so v veliki meri dobičnokonsne za monopolce, ki na teh sektorjih delujejo. Zdržne oblike razdeljevanja industrijskih proizvodov, ki so potrebni kmetijskemu gospodarstvu, delno omilijo mogočno eksploatacijo kmeta. To je razvidno tudi iz delovanja Kmetijske zadruge v Trstu. Ta zadruga se trudi, da bi po najnižjih cenah nudila kmetu stroje, semena, umetna gnojila in podobno, in lahko trdimo, da žanje na tem polju pomembne, čeprav še ne povsem zadovoljive rezultate.

Škodljiva politika

V zvezi s proizvodnimi stroški je nujno potrebno, da se dotaknemo tudi zelo perečega vprašanja vode za namakanje. Ne moremo si predstavljati naprednega kmetijstva brez umetnega namakanja, še manj pa gojenja žlahtnih kultur, kot so npr. cvetlice in povrtina. Koliko pa stane voda za namakanje? Kubični meter vode za namakanje stane več kot 77 lir. Računati pa moramo, da hektar obdelane površine potrebuje od 3000 do 5000 kubičnih metrov vode na leto, kar stane od 232.500 do 387.500 lir. Lahko mirne duše trdimo, da je tako visoka cena vode za namakanje plod politike, ki ima namen zadušiti kmetijstvo na našem področju.

Zakaj se izvaja ta pogubonosa politika? Med prve razloge spada dejstvo, da so tukajšnji kmetje skoraj v celoti slovenske narodnosti in v veliki večini demokratično usmerjeni, razloge pa je iskati tudi v dejstvu, da je oblast v rokah italijanskih nacionalistov, ki bi najraje uničili slovenski živelj na našem ozemlju ter odpravili sleherno sled demokracije med kmeti.

Bonomijeva organizacija »Coltivatori diretti« je našemu kmetu tuja. Politiko, ki jo ta organizacija izvaja, je nasprotna interesom kmetov na tržaškem ozemlju. Da se prepričamo o tem, je dovolj, ako se seznanimo s stališči, ki jih ima glede kmečke bolniške blagajne in glede nenehnega razlaščenja zemlje naših kmetov. Za prave te organizacije so Slovenci »allogeni«.

Druge ustanove, ki je našemu kmetu tuja je »Ente rinascita agricola«. Namesto, da bi podpirala

Ladjedelnica Felszegi v Miljah bo, kot kaže, prenehala obratovati. Doslej ni še nobenega znamenja, ki bi kazalo, da bo obrat izšel iz slepe ulice, v kateri se nahaja. Toda delavci vztrajajo v svoji borbi za rešitev obrata. Vse Milje so izkazale svojo solidarnost z delavci v tej pravični borbi. Delegacija delavcev je prejšnji teden protestirala tudi pred tržaškim županstvom, kjer zaseda deželni svet

